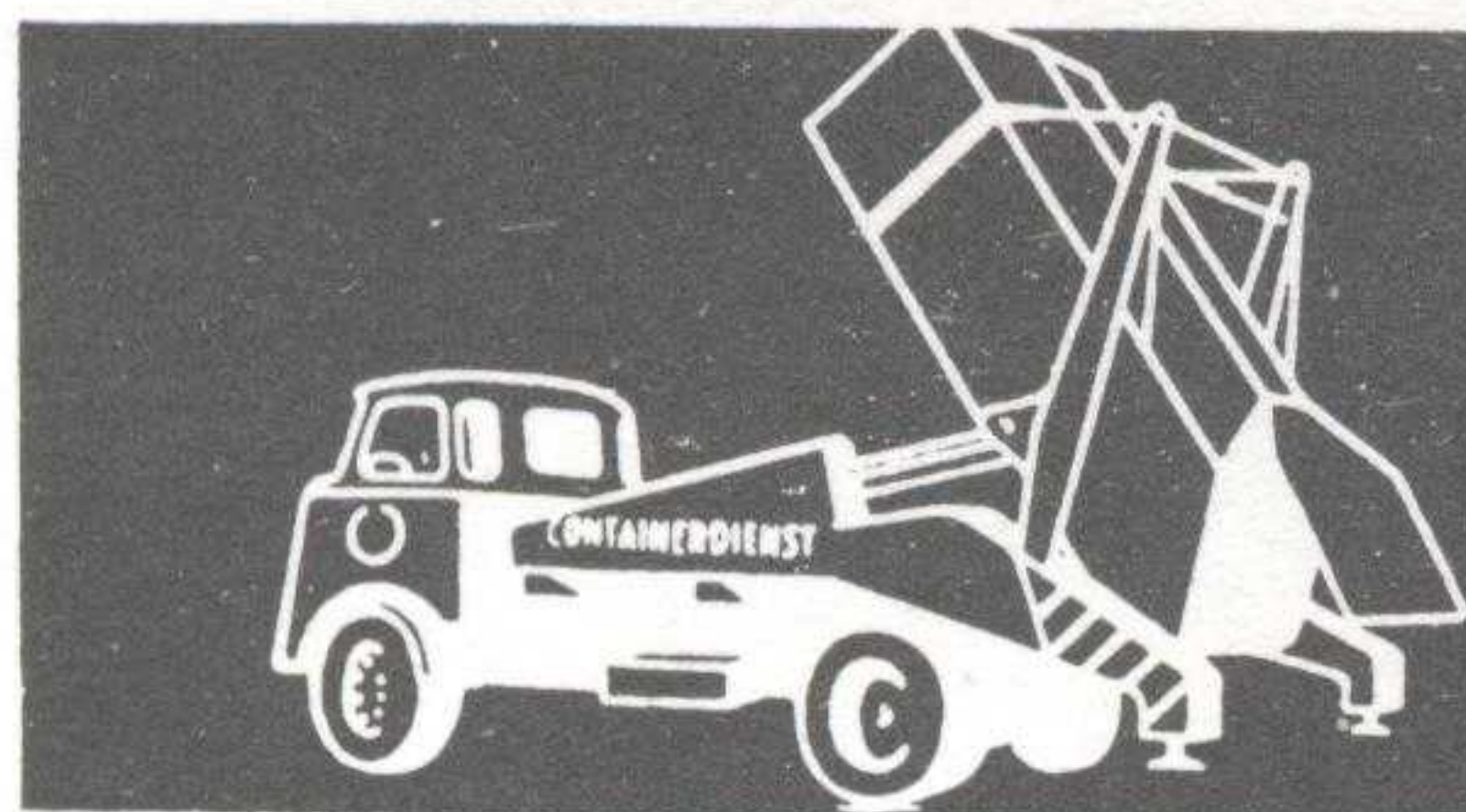

de zandloper

ALS DEZE DIENST
UW ERF OPRIJDT-
ZIJN VUILNISPROBLEMEN
UIT DE TIJD.

de zandloper

kwartaaluitgave van de Vereniging Oud-Ede
jaargang 3, nummer 11, december 1975.

AFSCHEID....

Dezer dagen belandde de laatste evenementenkalender van de Stichting Nationaal Comité Monumenten-jaar 1975 op onze redaktietafel. Met de laatste tentoonstellingen, openingen en wedstrijden van dit jaar en de dank aan alle medewerkers. . . .

Over Ede stond er niets meer in. Ede had al afscheid genomen.

Per touringcar waren de leden van het plaatselijke comité M'75 langs zestien van de zeventien monumenten, die onze gemeente nog rijk is, gereden. Als om ze nog een laatste blik te gunnen.

En wat nu, zijn we geneigd te vragen. Heeft het iets losgemaakt of is het net zoiets geweest als het Jaar van de Vrouw: hier en daar wat kreten rond een mislukte manifestatie? Gaan dezelfde bestuurders, die in 1975 tentoonstellingen openden, prijzen uitreikten voor goede foto's en linten doorknipten bij gerestaureerde pandjes, omlijst door gloedvolle redematies, straks weer sloop-, verbouw- en nieuw-

bouwvergunningen rondstrooien als pepernoten?

Net zoals ze dat zo'n jaar of tien geleden deden. Om nu -wellicht- in ruste of zittend in een monumentencommissie- de resultaten daarvan te moeten betreuren.

Wat onze gemeente betreft is dan het woord aan 'Oud-Ede'. Ede is meer waard dan om bij stukjes en

beetjes in een museum opgeborgen te worden. In een plaats waar een oudheidkundige vereniging 'leeft' hoeft dat ook niet. Wanneer wij willen dat ook Ede's verleden een toekomst heeft, zullen we daar met z'n allen wat voor moeten doen: meedenken, meevechten en meebetalen. Zelfs een goedwillende overheid kan niet verder springen dan haar polsstok lang is.

Als dat begrepen wordt, is er geen sprake van een afscheid, maar is 1975 de start voor een verantwoord monumentenbeleid.

vG.

IN MEMORIAM J.A.L. DIJKSTRA

Bij het ter perse gaan van de Zandloper bereikte ons de droeve tijding dat ons erelid J.A.L. Dijkstra in de leeftijd van 82 jaren is overleden. Als directeur van de toenmalige Rotterdamse Bank en gedurende een aantal jaren na zijn pensionering stelde hij zijn bekwaamheden in dienst van Oud-Ede. Gedurende de vijftiger en zestiger jaren heeft hij onze vereniging als penningmeester gediend.

Zijn inzet beperkte zich echter niet

tot een zorgvuldig beheer van onze penningen. Hij had grote belangstelling voor kunst en historie en hij wist menig waardevol voorwerp voor onze verzameling te verwerven.

Zij sprankelende geest stimuleerde zijn medebestuurders tot allerhand activiteiten ter uitbreiding van het ledenbestand en geestdriftig werkte hij mee aan het voorbereiden van lezingen, excursies en tentoonstellingen.

Gedurende een reeks van jaren heeft hij aldus meegebouwd aan de grondslagen waarop uiteindelijk ons museum in Ede-centrum kon worden gevestigd.

Met dankbaarheid gedenken wij ons erelid Dijkstra.

Het bestuur van Oud-Ede.

Werven een gave

Dat ook het werven van nieuwe leden een gave kan zijn, bewijst een van de dames die wekelijks in het museum assisteren bij het rondleiden van de bezoekers. Het is bij haar praktisch onmogelijk om als niet-lid het museum weer te verlaten. De nieuwe leden betalen - nog onder de invloed van haar gloedvol betoog - dan ook maar gelijk hun tientje of meer contributie. Je hebt het of je hebt het niet!

Twintig jaar praten over Ede's riool

Lange tijd heeft Ede gesukkeld met zijn waterhuishouding. Dat er ook nu af en toe nog wel eens strubbelingen zijn heeft heel Nederland in de afgelopen zomer in de krant kunnen lezen. Net of er in andere plaatsen nooit eens wat onder loopt bij een wolkbreuk. Maar daar zorgen de politieagenten zeker dat ze op tijd binnen zijn

Hoe het zij, deze keer een stukje rioleringsgeschiedenis door J.Das.

Voordat begin 1933 in Ede de toen aangelegde riolering werd opengesteld en de vloeivelden in gebruik werden genomen, was het met de afvoer van regen- en huishoudwater een treurige zaak.

Eeuwenlang voerde men dit water af via greppels langs de wegen in het dorp, voor zover die min of meer verhard waren. In de buurboeken van Ede-Veldhuizen komen dan ook regelmatig besluiten voor, waarbij aan de bewoners van die straten werd opgedragen geen vuilnis of andere rommel in de greppels te gooien, dan wel deze daaruit te verwijderen. Gezien de geringe bevolkingsdichtheid en de weinige hygiënische behoeften had men daar vrede mee.

Eerst in 1912 wordt er gesproken over gedeeltelijke riolering van het dorp Ede. Aanleiding hiertoe was de stank, die de sloot langs de Maanderweg verspreidde. Bij raadsbesluit van 11 oktober 1912 werd een raadscommissie benoemd

die tot taak kreeg na te gaan of door middel van een riool aan de overlast een eind kon worden gemaakt. Men zag dit overigens nog niet zo zitten, omdat men het verval van de weg te gering achtte. Een algemene riolering zat er dan ook toen niet in.

Een deel der bevolking kon zich daar niet mee verenigen en in 1913 kwam dan ook bij de Raad een advies binnen van het bestuur van de Vereniging tot bevordering der plaatselijke belangen en van het Vreemdelingenverkeer te Ede, houdende verzoek tot het maken van "eene aan den eisch voldoende" riolering door het gehele dorp Ede en tot het maken van enige goed ingerichte waterplaatsen.

Teneinde hiertoe de nodige plannen te kunnen opmaken stemde de Raad bij besluit van 28 juni 1913 toe in het verlenen van een daartoe benodigd krediet ten bedrage van f 300,--.

De wereldoorlog 1914-1918 is oor-

zaak geweest, dat de aangelegenheid niet verder in behandeling is genomen al zijn enkele voorzieninkjes getroffen op plaatsen waar uitstel niet meer verantwoord werd geacht.

Van de in 1912 benoemde commissie hoorde men niets meer.

In 1925 kwam de zaak weer aan de orde. Enkele bewoners van de Schaapsteeg te Ede dienden een verzoek in tot riolering van de aldaar gelegen z.g. zeepsloten. Aangezien men had berekend, dat de hieraan verbonden kosten ongeveer f 30.000,-- zouden bedragen en men vreesde, dat deze riolering niet zou passen in een later voor het gehele dorp aan te leggen systeem, werd bij raadsbesluit van 18 februari 1925 een krediet toegestaan van f 5.000,-- voor het opmaken van een rioleringsplan voor het dorp Ede, mits de kosten zoveel mogelijk konden worden bestreden uit een daartoe te heffen belasting.

Nadat het college van burgemeester en wethouders vergeefs gepoogd had voor dit bedrag een ingenieursbureau een plan te doen opstellen, gaven zij deze opdracht aan de directeur van gemeentewerken, daar deze in zijn vorige werkkring bij de gemeente Arnhem reeds ervaring had opgedaan.

De Raad echter was van mening dat de directeur hierdoor teveel

aan zijn overig werk werd onttrokken en besloot op 13 november 1925 tijdens de rondvraag een raadscommissie te benoemen die tot taak kreeg de zaak nog eens in studie te nemen, samen met de directeur van gemeentewerken en het Technisch Bureau Op ten Noort.

Het resultaat was een voorstel aan de Raad houdende het maken van een plan op te dragen aan de directeur van gemeentewerken, mits deze van stonde aan voeling hield met een erkend deskundig adviseur van grote ervaring.

Begin 1927 waren genoemde directeur en diens adviseur, Ir. W.F.C. Schaap, oud-directeur van gemeentewerken te Arnhem, met het plan gereed en werd opnieuw een raadscommissie gevormd om na te gaan wat verder moest gebeuren.

Besloten werd gronden aan te kopen voor de aanleg van vloeivelden.

De voorstellen tot riolering werden aan burgemeester en wethouders teruggezonden met opdracht te onderzoeken of het plan niet tot een meer beperkte omvang kon worden teruggebracht en of daarbij niet het gecombineerd systeem van afvoer van huishoud- en regenwater zou kunnen worden aangenomen, zulks in tegenstelling tot het aangeboden

plan, dat alleen in de afvoer van huishoudwater voorzag.

Overigens was men kennelijk ook geschrokken van de zeer hoge kosten verbonden aan de uitvoering. De eerstkomende jaren hoorde men er dan ook niets meer van.

Eerst in 1931 werd een gewijzigd plan in behandeling genomen, waarbij het riool zou dienen voor de afvoer van zowel huishoud- als regenwater. De zaak begon namelijk urgent te worden. De groeiende bebouwing maakt de bodem in toenemende mate minder geschikt om regenwater op te nemen, zodat ook bij normale regens bepaalde straten ter breedte van enkele meters onder water kwamen te staan. Bovendien zou de Telefoonweg, waar een hoofdriool was gepland, binnen afzienbare tijd van een nieuw wegdek worden voorzien, zodat men gaarne voordien aldaar het bedoelde riool aangelegd wilde zien.

Ook de economische crisis (1929) begon zijn invloed te doen gelden en men kon een groot object om de werklozen aan het werk te houden dan ook niet missen. Een en ander kwam in de raadsvergadering van 24 juli 1931 ter sprake. In dat jaar werden echter gemeenteraadsverkiezingen gehouden, zodat in september een nieuwe raad zou gaan

optreden. De in juli 1931 nog zittende raad wilde de nieuwe raad in de gelegenheid stellen definitief te beslissen, vooral ook omdat men nog steeds wat huiverig was van de hoge kosten.

De nieuwe raad besloot op 13 november 1931 het plan goed te keuren, te zamen met een soortgelijk plan voor Bennekom. Het geheel zou in werkverschaffing worden uitgevoerd.

Het Bennekomse plan wordt hier terloops vermeld omdat onder de adressen ook een brief van de plaatselijke V.V.V. voorkwam o.m. als argument aanvoerende, dat de toeneming van closets, baden en vaste wastafels een vermeerdering van de afvoer van huishoudwater tengevolge had.

Begin 1933 werden het Edese riool en de vloeivelden in gebruik genomen. Aangezien bij de raadhuisbrand van 1942 een aantal op deze materie betrekking hebbende stukken verloren zijn gegaan, is geen exacte datum bekend van deze historische dag.

Sindsdien is er nog heel wat aan bijgeschaafd en uitgebreid, maar voorlopig zullen wij na zo'n tropische bui nog maar met laarzen aan boodschappen gaan doen aan het Maandereind.

Herinnering van vijftig jaar geleden

MIJN EERSTE BEZOEK AAN EDE

Het was op maandag 17 januari 1921, dat ik een goede bekende vergezelde op de reis van Rotterdam naar Lunteren, waar hij voor herstel van zijn gezondheid enige maanden in

Schapen, vossen en stieren in Gelderland

Jonkheer Alexander van der Capellen zegt in zijn Gedenkschriften betreffende de Kwartieren dat de Gedeputeerden der Generaliteit op de landdag beweerden, dat die van de Veluwe de oprechtsten waren, die van de Graafschap de loosten en die van Nijmegen de hardnekkigsten, hetwelk dan, zegt hij verder, "aan anderen aanleiding gaf om die van de Veluwe bij schapen te vergelijken, die van de Graafschap bij vossen en die van Nijmegen bij stieren".

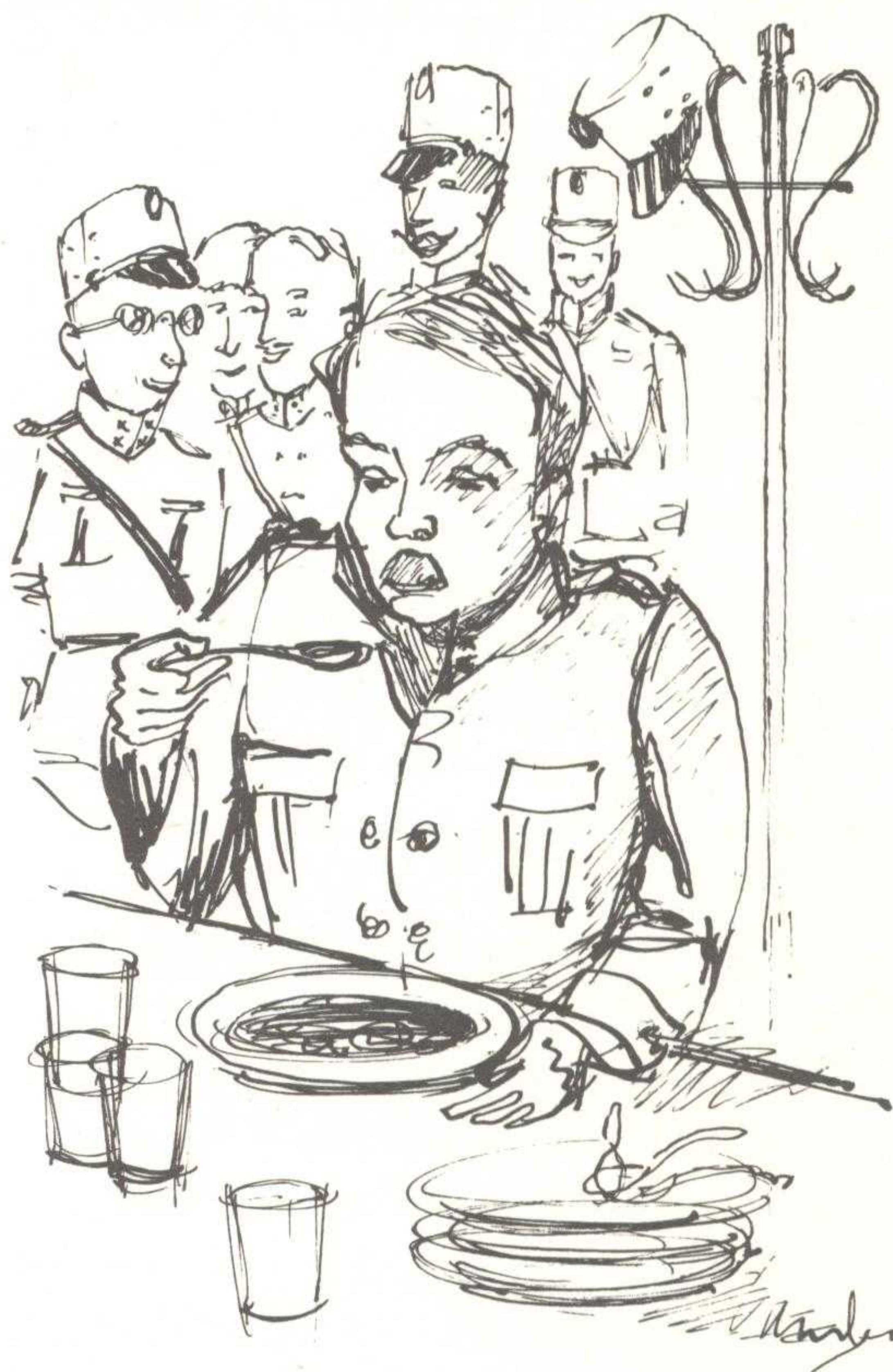
(uit Gelre deel 2 anno 1899)

het herstellingsoord van het N.O.G. zou gaan doorbrengen.

De trein kwam met veel vertraging (volgens de conducteur wegens gebrek aan goede kolen, nog altijd een gevolg van de oorlog 1914-1918) in Ede aan, waar de trein Ede-Lunteren-Barneveld-Nijkerk zou wachten. Een NS-beambte wees ons de wachtende trein en maande tot spoed aan. Voldaan over onze gelukte spurt namen wij plaats en toonden de conducteur onze kaartjes. Bij zijn vraag "Moet u naar Lunteren?" voelden wij al enige nattigheid, die op ons jawoord werd bevestigd door de toevoeging "maar wij gaan naar Wageningen". Wat nu? Hij wist echter direct raad. Bij Vossenhol was een wisselplaats met een gedeelte dubbel spoor. Daar werd uitgestapt om te proberen de uit Wageningen komende trein te laten stoppen. Met behulp van een zaklantaarn gelukte dat en na het aanhoren van enkele minder hartelijke woorden van de machinist, konden wij instappen om de terugtocht te aanvaarden. Bij onze tweede aankomst in Ede was de laatste trein naar Lunteren al lang vertrokken. Het hotel-restaurant 'Welgelegen' was nog niet

gesloten. Wij vroegen daar naar een taxi maar vernamen dat die in Ede niet bestonden. Wel konden wij het Hof van Gelderland bellen om een rijtuig en zo vertrokken wij in storm en regen van 'Welgelegen' naar Lunteren, echter niet vóór wij de directrice, zuster Baarda, telefonisch van onze laatste aankomst verwittigd hadden.

Per trein ben ik enige tijd later naar Ede-station teruggekeerd. Daar kreeg ik te horen dat ik pas over ongeveer anderhalf uur naar Rotterdam terug kon. 'Welgelegen' was opnieuw mijn wachtlokaal. Er was erwtensoep met al wat er in en bij hoort verkrijgbaar. De heerlijke geur, welke in de restauratieruimte doordrong, maakte het bestellen van een portie vanzelfsprekend. Terwijl ik ervan smulde kwamen met kleine tussenpozen, zeven officieren binnen. De laatst gekomene snoof met welbehagen de geur op en uitte op luide toon zijn verlangen naar een portie snert. Zijn zes voorgangers hekelden de enorme eetlust van hun collega en somden de hoeveelheden op die hij zo pas in de kantine had verslonden. De discussie eindigde in een weddenschap. Nummer zeven zou, met kleine rustpozen, voor rekening van elke collega één portie erwtensoep nuttigen, waarbij door hem nog werd bedongen dat bij elk bord een

glas bier zou worden geserveerd. Indien hij zou verliezen, was hij een diner voor zeven personen schuldig. Vóór mijn vertrek naar Rotterdam heb ik de zesde portie soep nog zien verorberen met - direct na de laatste hap - een ren naar de toiletten..... Zo was door dit Holle-Bolle-Gijs-spektakel mijn gedwongen lange wachttijd toch nog vlug voorbij.

Een lid van Oud-Ede.

Vijf eeuwen lang stookten Edenaren turf van eigen bodem

Herinneren namen als Ederveen, Achterveen en Walderveen ons aan de veengebieden ten westen van Ede, reeds in de eerste helft van de 14e eeuw is er sprake van turf steken of baggeren in de Vallei.

Het is echter turf van slechte kwaliteit, zo lezen wij in de Statistieke Beschrijving van Gelderland, te Arnhem bij Paulus Nijhoff, Anno 1826, "het jaar dat er bij Barneveld en Ede nog voor ongeveer vijftig jaren turf in de grond zit".

Die slechte kwaliteit is het gevolg van de grote hoeveelheid zand die in de oude bedding van de Rijn is achtergebleven en zich met het veen vermengt. De verhouding tussen zand en veen varieert van half om half tot $\frac{1}{3}$ veen en $\frac{2}{3}$ zand. Dat deze 'kluin' genoemde turven slecht en breekbaar zijn, laat zich raden.

Ze worden dan ook moeilijk en alleen in nabijgelegen steden en dorpen verkocht. De meeste dienen voor de huishouding van diegenen "die de veenthof daartoe verarbeidt".

In de verder gelegen en grotere plaatsen wordt de voorkeur gegeven aan Friese en Overijsselse turven die per schip worden aangevoerd en veel beter van kwaliteit zijn.

Turf steken blijkt -nog steeds volgens de Statistieke Beschrijving-

VIER MERGHEN VIER HONT VEENS, gelegen in 't Ederveen, streckende oostwärts op van Crauwels heuvelt tot aen den ouden dijk, daer aen de noortzijde het kerckenveen tot Ede ende aen de zuytzijde Tonis Claessen, onderscholt tot Ede, cum suis naest gelegen sijn, gehoort hebbende onder dat olde goet to Heuckelum, bij Phillippe de Nassau ende sijn huysfrouw, vrouwe Margareta van Cortenbagh, tot een bijzonder leen opgedraeghen aen

Sander Janssen, die daermede beleent is, 10 Aug. 1659 hierna volgen er nog diverse namen, maar het eindigt zo:

Arie Franssen cum suis, te samen erfgenamen, kinderen en kindskinderen van Aeltje Janssen, beleent, 18 Jan. 1785.

uit: register op de Leenaktenboeken van het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen.
b.l.jager.

dan ook geen lucratieve bezigheid te zijn. Een duizendtal van die zandkluiten brengt slechts drie gulden op. Daar moeten dan wel drie gezinnen en twee paarden een dag van leven. Want een man steekt er duizend per dag, een man en twee paarden zijn de hele dag bezig om ze ter droging op te zetten en een ander heeft er een dag voor nodig om ze te vervoeren en uit te venten. Het is dan ook niet te verwonderen dat in de buurtschappen waar het vervenen dagelijks werk is, de arme hoogtij viert, in tegenstelling tot daar waar de landbouw bedreven wordt.

B.L. Jager

Demonstraties in museum hebben veel bekijks

In ons vorige nummer schreven wij al over de leerzame woensdagmiddagen in ons museum. Beoefenaars van oude beroepen geven dan demonstraties van hun kunnen. Zo konden velen in de zomermaanden genieten van de vaardige handen van een bezembinder, spinners

en spinsters en een papierknipster. In het afgelopen najaar werden de demonstraties voortgezet en weer waren velen er getuige van. Op 8 oktober heeft mevrouw De Vos-Paschier uit Wageningen laten zien, hoe het pottenbakken in zijn werk gaat. Jeugdige belangstellenden kregen zelfs een eigen klomp klei in de handen gedrukt om hun kunsten te vertonen. Een honderdtal bezoekers volgde de verrichtingen van de instruktrice en haar pupillen.

Als een soort voorproefje op de lezing die ir. Roessingh over 'de tabak in Ede' heeft gehouden, heeft de heer Poort uit Veenendaal een paar dagen eerder in het museum gedemonstreerd hoe sigaren vroeger met de hand werden gemaakt. De Ritmeester fabrieken verleenden hun medewerking.

De eerste november-woensdag weer twee dames. Mevrouw Thea Woonink uit Arnhem ontrukte het kantklossen aan de vergetelheid en mevrouw Van den Ende, eveneens uit de provincie-

Bij de foto op pag. 9

Op 22 november is er van 13 tot 18 uur een viervoudige demonstratie geweest van kantklossen, pottenbakken, weven en het maken van bijenkorven. Een gezellige middag waarop weer velen van hun belangstelling blijk gaven.

hoofdstad, kwam op veler verzoek nog een middagje spinnen. Alweer veel belangstelling.

Helaas verschijnt 'de Zandloper' niet vaak genoeg om de demonstraties van te voren aan te kondigen. De kranten maken echter meestal een voorberichtje van deze evenementen en wie de agenda voor de volgende dagen bijhoudt, komt ze zeker tegen.

Medewerkers gevraagd

Mede door deze demonstraties is het bezoekcijfer hoger geworden dan de optimisten onder ons hadden voorspeld (wanneer u dit leest zijn er sinds de opening van het museum zo'n 5500 betalende bezoekers geweest). Daarom wordt onder het motto 'vele handen maken licht werk' nog eens een beroep gedaan op leden van Oud-Ede die een paar uur per week vrij kunnen maken om te assisteren bij de begeleiding van de geïnteresseerden. Of als het praten u minder gemakkelijk afgaat, kunt u ook bijspringen bij het opknappen van wat eenvoudige klusjes voor onderhoud en inrichting van het museum. De woensdagavond is hier speciaal voor gereserveerd. Wie wil kan dan stofzuigen, vitrines van vingerafdrukken ontdoen, stof afnemen of helpen sjouwen.

Van 19 uur af bent u met uw twee rechter handen van harte welkom!

De dominee en de mesthoop

door J.H.M. Strijbos.

Als de "bedienaar des Goddelijken Woorts" de Weleerwaarde Heer Dominee Cloeck (1672-1714) op zijn gebruikelijke weg via een mesthoop zijn kerkgebouw moet bereiken dan is dat toch wel wat al te bar. Maar de "eerwaarde heer dominee" kon toch gebruik maken van de openbare en voor alle gewone stervelingen bestemde weg en behoefde toch geen gebruik te maken van een andermans erf waarop een andermans mesthoop lag te liggen en gelet op de verdere kwalificaties bleef het bij liggen niet alleen. De dominee nam het niet en zijn huisvrouw nam het niet maar of dominee "en sijn huysvrouw oock dikwils klaagden off kijden" de eigenaar van het erf trok er zich niets van aan want niemand kon hem voorschrijven wat hij met zijn erf doen of laten moest.

Wanneer we deze flink opgeblazen

zaak spiegelen aan onze hedendaagse normen dan komt deze ons nogal absurd voor. Om te begrijpen wat de verschillende partijen tot hun houding bracht is het nodig eerst na te gaan hoe de hoofdpersonen van het drama zich tot hun eigentijdse achtergronden verhouden.

Een dominee uit die tijd was een autoriteit. Werd hij onbeleefd bejegend dan zag hij dat als een blijk van gebrek aan eerbied tegenover God van wie hij zich een knecht wist.

Dat dit afhankelijk van zijn menselijk karakter nogal verschillend werd uitgedragen is duidelijk. De eigenaar van het erf was in zijn recht als bezitter voorbijgegaan door de dominee en zijn vrouw. De toenmalige dorpsdominee voelde zich met zijn kennis van klassieken ook dikwijls begraven tussen mensen

die ternauwernood konden lezen en schrijven. Geen wonder dat wederzijds begrip soms moeilijk was.

Soms gaf de predikant blijk van moed als hij het op moest nemen tegenover plaatselijke machthebbers. Hij schroomde dan niet om te appelleren aan hun plicht tegenover de zwakkeren in de samenleving. Op 24 mei 1682 werd door de Ambtsjonckers de zaak van een wees besproken: "de predicant tot Bennecom vertoint dat tot Bennecom aan arm kint is blijven leggen waervan de ouders doot zijn, verzocht een subsidie tot onderhout. Is toegelegt van het Ampt 20 g(ulden)s sjaers voir den tijd van twee jaeren, doch sonder consequentie, van dat de Jonckeren voir andere diergelijcke yets meer sulle contribueren". Uit een biographie van de achttiende-eeuwse schrijfster Bella van Zuylen komt het beeld van de toenmalige predikant gezien door haar ogen aardig naar voren: Bella van Zuylen was voor haar ouders een zorgenkind. Zij bleek zich te ontwikkelen als een soort van vrijdenkster en wilde godsdienstige zaken met haar verstand doorvorsen. Zij werd dan ook voor een catechesatie aan de bijzondere zorg toevertrouwd van Ds. Burmann.

Deze placht haar aan het eind van de catechesatieles op de knieën te duwen en in een gezamenlijk ge-

bed om vergeving te smeken.

De man reikte daarbij sterk naar tabak, zweet en bier. Bella vond dat hoogst onaangenaam en bewaarde daaraan een allesbehalve stichtelijke herinnering.

In de zaak van onze Edese predikant nu werd aanspraak gemaakt op een pad dat van oudsher door de zieleherders gebruikt werd. Bij een vergadering van buurtmeesters bleek dat diverse mensen het pad gebruikten als zij naar de plaats achter de kerk wilden komen.

Gelukkig voor de geplaagde passanten moest door de gevolgde uitspraak "boze buurman" zijn mesthoop verwijderen en bleef het pad niet in kwader geur...

De Muziek in het museum

In de maand december herbergt het museum Oud-Ede een tentoonstelling van de gezamenlijke muziekkorpsen, de zgn. Federatie Gemeente Ede. De deelnemende verenigingen zijn de Harmonie en de Edese Harmonie uit Ede plus de muziekkorpsen uit Harskamp, Otterlo, Ederveen, Lunteren en Bennekom. Het is de bedoeling met deze expositie iets te laten zien van de geschiedenis van de Muziek, die er in onze gemeente zit.

Ledenadministratie van Oud-Ede gemoderniseerd

Net als voor zoveel andere zaken die van tijd tot tijd betaald moeten worden, zal voor de contributie-inning van Oud-Ede voortaan gebruik worden gemaakt van de accept-girokaart.

Bij dit systeem snijdt het mes van twee kanten. Het is gemakkelijker voor de leden, zij hoeven minder in te vullen en een al half voorge-drukte kaart wordt niet zo gemakkelijk vergeten als het eigen initiatief. En voor de penningmeester is het een overzichtelijke manier om zijn ledenbestand te controleren.

Helaas heeft hij nog te veel werk aan het achternalopen van wanbetalers en moest hij overgaan tot het 'aanmanen' van leden (troost u, ook bestuursleden), die dachten dat Oud-Ede van de wind kon leven. We hebben het hier al eens

De redactie van de Zandloper
wenst alle lezers en lezeressen
Gelukkige Kerstdagen en een
Voorspoedig 1976.

geschreven: wanneer de vier Zandlopers betaald zijn, blijft er van de jaarlijkse minimum-contributie maar heel weinig over voor andere activiteiten.

Excuses

De mogelijkheid bestaat dat enkele leden die allang betaald hebben, toch een aanmaning hebben gekregen. Dat zijn kinderziekten en wij haasten ons deze Oud-Edenaren onze welgemeende excuses aan te bieden.

ANDER ADRES? EVEN BELLEN!

Wij verzoeken de leden van onze vereniging die gaan verhuizen of om andere reden van adres veranderen (nieuwe straatnaam of ander huisnummer) dringend, deze wijziging door te geven aan het museum Oud-Ede.

Nu de PTT de Zandlopers bezorgt, komt het nogal eens voor dat wij een exemplaar terugkrijgen omdat het adres niet klopt.

Wanneer de teleurgestelde Oud-Edenaar later opbelt of schrijft dat hij de Zandloper niet krijgt, is de zaak gauw genezen. Maar voorkomen blijft beter. . . . en het is zonde van de extra-portokosten.

DE STERKE ARM IN EDE

door H.J. Nijenhuis

Ditmaal wat losse herinneringen aan de Edese politie, zo van, ruim genomen, 1915 tot 1925. Ook in ons dorp is de tijden door controle nodig geweest op naleving van gestelde wetten en het beschermen van have en goed der burgers. Van de grote misdaad tot een niet brandend achterlichtje op een donkere avond; als de gerechtsdienaars de schuldige te pakken krijgen, ontloopt deze zijn gerechte straf niet.

Tegenwoordig herkennen wij wel de voorbijstuivende politieauto, maar niet de mensen die erin zitten. Vroeger was dat eenvoudiger: iedereen kende de paar politiemensen, nodig om voor de rust in het dorp te zorgen en omgekeerd zij elke burger, wat overigens zowel voor- als nadelen opleverde.

De politiedienst in zijn huidige vorm als Gemeentelijk corps, bestaat nog niet zo lang. Een honderd jaar geleden, ten tijde van burgemeester Van Borssele, die hier eerste burger was van 1860 tot 1896, beschikte deze over vijf veldwachters. Elk van hen had zijn standplaats in de verschillende dorpen; daar Ede de belangrijkste plaats innam, fungeerde de veldwachter daar als chef en ontving hij daardoor iets meer salaris. Nu was deze bezoldiging, ook naar vroegere maatstaven, niet om over naar huis te schrijven nl. vier gulden per week ofwel een jaarloon van f 208,-. Die veldwachters waren echter niet achterlijk; tegen een kleine vergoeding waren zij bereid voor de boeren, waar zij kind aan huis waren, eieren voor diens klanten mee te nemen of andere boodschappen te doen

en verschaften zich zo een kleine bijverdiensite. Rond de jaarwisseling colporteerden zij bovendien met de Enkhuizer almanak, een boekje dat naast de Bijbel in geen gezin ontbreken mocht. De hand- en span-diensten voor de boeren werd hen echter in 1872 verboden en als vergoeding daarvoor werd hun salaris op f 300,- per jaar gebracht.

's Nachts meestal op bed.

Over het algemeen hadden de veldwachters een mooi en rustig leven; zij kwamen bij iedereen, dronken hier en daar een kopje koffie, maar hielden wel de zaak terdege in de hand. Nachtdienst, tenzij voor een ernstig geval uit bed gehaald, was er niet bij; daarvoor stelde de gemeente nachtwakers aan. Een van de bekendste daarvan was v.d. Meyden, tevens klepperman, die ook

dienst deed als porder. Moest een bakker of slager eens extra vroeg op en was hij bang zich te verslapen, dan werd een boodschap naar v.d. Meyden gestuurd met het verzoek hem om drie uur te wekken, hetgeen deze dan door een paar fikse stokslagen op de deur stipt op tijd deed. De veldwachters waren over het algemeen zelfstandige figuren. In sommige gevallen traden zij meteen maar als rechter op: kwajongensstreken werden beloond met een flinke aframmeling en van de dreigende waarschuwing tegen volwassenen "Onthoud je dag" ging een behoorlijke preventieve werking uit. Toch was het niet altijd pais en vree, hetgeen rijksveldwachter Modderkolk tot zijn schade heeft ondervonden. Deze geschiedenis staat bekend als: "Het bombardement op Stompekamp" en is prachtig beschreven door de heer L.C. Schreuders in diens boek: "Rond de grijze toren". Even terzijde, voor een luttel bedrag is dit werk nog bij het museum verkrijgbaar. In het kort willen we hier deze gebeurtenis even vertellen.

Het bombardement op Stompekamp.

Omstreeks 1890 trachtte het Leger des Heils een afdeling in Ede te stichten; zij vonden daarbij steun van de familie Knuppel, die destijds de prachtige villa "Stompe-

kamp", al lang voor de oorlog gesloopt, bewoonde. Deze gingen met hun hulp zover dat het koetshuis beschikbaar werd gesteld voor het houden van samenkomsten, tot grote woede van de bevolking. Eigenlijk heel niet de aard van de anders zo rustige Edenaar, maar de achtergrond was van godsdienstige aard en op dit terrein was men gauw op de teentjes getrapt. De gemoederen waren nog maar amper tot bedaren gekomen na de doleantie in 1886, die heel wat kerkelijke onrust en gekrakeel veroorzaakt had en nu alweer een nieuwlichters godsdienst erbij, dat nam men niet. Het Leger des Heils werd de oorlog verklaard en op een avond verzamelde zich de halve burgerij voor de villa "Stompekamp", nadat het plan de campagne, n.b. op een vergadering van het pas opgerichte ziekenfonds "Helpt Elkaar", was opgemaakt.

Stormenderhand werden de hekken genomen en begon een waar bombardement met straatstenen op het koetshuis. Deze munitie, die voor het grijpen stond omdat men juist bezig was de weg voor de villa te bestraten, werd door enthousiaste vrouwen in hun schorten aangedragen. Geen ruit bleef er heel, de dakpannen sneuvelden, terwijl de fraaie bloementuin totaal vernield werd. Rijksveldwachter Modder-

kolk trachtte er een eind aan te maken; niet alleen onbegonnen werk, maar het kostte hem bovendien een gebroken been. De heethoofden waren door het dolle heen, zij liepen de gezagsdrager met zijn getrokken sabel finaal van de sokken met bovengenoemd gevolg. Eindelijk gelukte het burgemeester Van Borssele, die inmiddels was gewaarschuwd en veiligheidshalve hoog gezeten op zijn paard verscheen, de gemoeieren tot bedaren te brengen. Om herhaling te voorkomen werd de volgende dag een detachement soldaten in de villa ondergebracht. De zaak had natuurlijk een nasleep, maar voor de rechtbank waren alle dorpelingen solidair; zij dekten elkander zo goed dat de zaak met een sisser afliep.

In optocht naar het bureau.

Deze geschiedenis was echter een uitzonderingsgeval; normaal beperkten de werkzaamheden van de veldwachters zich tot het oplossen van diefstallen, ingrijpen bij een vechtpartij of het opbrengen van personen die te diep in het glaasje hadden gekeken. Bij deze laatsten was soms niet het grootste probleem de man in de kraag te vatten maar hem, als dat nodig was, op het politiebureau te krijgen. Dat bureau stond achter het gemeentehuis, gelegen aan de tegenwoordige Not.

Fischerstraat, maar had de ingang aan een smalle steeg die genoemde straat met de Bospoortstraat verbond. Arrestantenvervoer was nog onbekend; als de overtreder bijv. halverwege de Stationsweg betrapt werd en mee moest, zat er niets anders op dan gezamenlijk naar het bureau te lopen. Geen wonder dat een rappe jongen nog wel eens kans zag te ontsnappen en dan had de veldwachter hem nog niet direct terug. Uit angst daarvoor werd een overtreder vaak de handboeien omgedaan, maar dan liep het stel nog meer in de gaten. Al gauw sloten opgeschoten jongens en nieuwsgierigen zich bij het tweetal aan en werd in optocht het bureau bereikt.

Nog erger werd het als een Bacchus-vereerder zo ver heen bleek dat hij niet meer op zijn benen kon staan. Na afloop van de paardenmarkt in 1920, een evenement waar blijkbaar meer gedronken dan gehandeld werd, moesten enige beschonken personen op een geleende handkar naar de cel gebracht worden. Bovendien werden, wegens ruimtegebrek, op dezelfde manier twee anderen naar de schuur van een particulier getransporteerd, om daar hun roes uit te slapen.

Nog zo'n staaltje van vervoer uit Lunteren in 1921; een zwerver, ver boven zijn theewater, was in een sloot terechtgekomen. Buurtbewo-

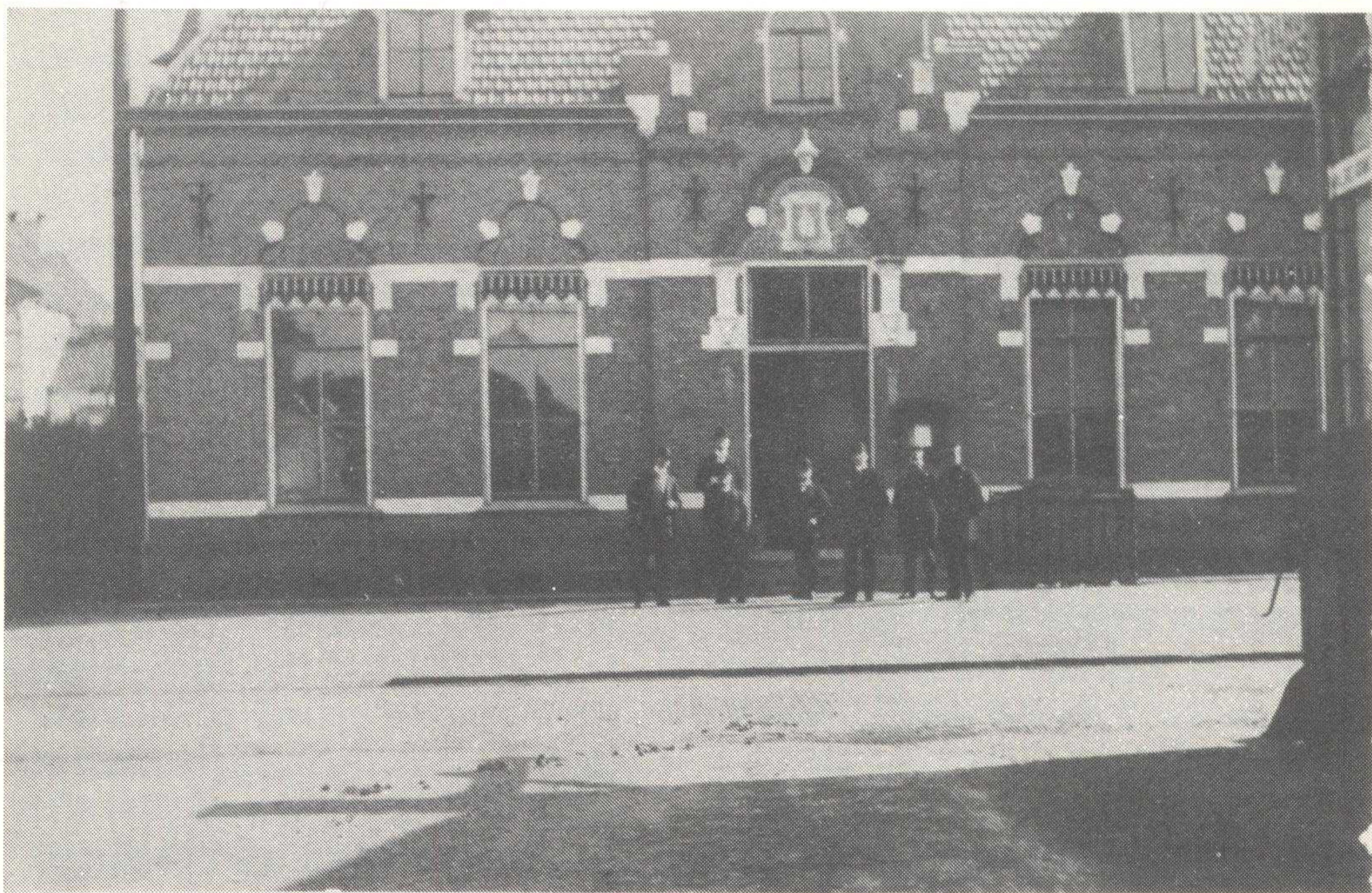
ners waarschuwden de veldwachter, die de man per kruitwagen naar het arrestantenhok bracht.

Tableau de la troupe.

In 1914 waren in onze gemeente de volgende veldwachters in dienst. In Ede: Th. Pigeaud, chef en J.H. Christiaans; in de Maanderbuurt: H. Kazius; in Otterlo en Harskamp: B. Kraayenbrink; in Lunteren: J. Krol; in Geld. Veenendaal: H. de Gooyer; in Bennekom: F. Platteeuw en in Ederveen: N. van Doorn.

Dus slechts acht mensen voor zo'n grote gemeente; trouwens ook de ambtenaren waren toen nog dun gezaaid, zoals onderstaande foto hen weergeeft, staande voor het gemeentehuis.

Evenwel, de tijd van de veldwachters raakte voorbij; veldwachter wilde eigenlijk zeggen: politieambtenaar op het platteland. Als een éénpersoons instantie in een dorp moest hij de zaak in het gareel houden. Geleidelijk zijn zij allen opgegaan in het Gem. politie appa-

In het midden de burgemeester, links van hem de gem. secretaris en beide veldwachters, rechts van hem het gehele ambtenarencorps, drie man sterk. Helaas is de foto te onduidelijk om de personen te herkennen.

raat; zelfs bestaat sinds 1945 officieel de naam veldwachter niet meer. Naast deze mensen kende men ook nog Rijksveldwachters, waarvan de Brigade Commandant, de heer A. van Heesen, eveneens in Ede woonde. Zij werden door het Rijk aangesteld en betaald en waren bij het uitoefenen van hun taak niet aan gemeentegrenzen gebonden.

Van veldwachter tot inspecteur.

Als een der laatste veldwachters werd in 1916 de heer Kruysdijk uit Ermelo aangesteld, als opvolger van de heer Pigeaud. Door verdere uitbreiding nam toen ook in Ede het Gemeentepolitiecorps vaste vorm aan. Reeds een jaar later werd de heer Kruysdijk bevorderd tot inspecteur, terwijl in datzelfde jaar Mr. Dr. C.O.Ph. baron Creutz als burgemeester zijn intrede deed. Het was oorlogstijd en behalve het normale werk kwam er nu ook nog de controle op naleving van de distributiewetten, smokkelen en vooral clandestien slachten bij. Ook was er de zorg voor het vluchtelingen-kamp op de Ginkelse heide, waar honderden uitgeweken Belgen onderdak vonden; wat extra manschappen waren dus heus niet overbodig. Eén van de ergste misdrijven uit die tijd, in onze omgeving althans, was de moord op korporaal Vos; vele ouderen zullen zich deze lafhartige

overval nog herinneren. Bedoelde korporaal was op 31 aug. 1919, een vrije dag voor de militairen, per rijwiel uit een der kazernes te Ede vertrokken en daar niet teruggekomen. Na wekenlang speurwerk door gemeente en militaire politie en niet te vergeten veldwachter Kraayenbrink, vond deze laatste op 29 oktober van dat jaar in de bossen even buiten Harskamp een hol onder de grond waar al maandenlang een zwerver huisde. Twee dagen later werd in de omgeving daarvan het achteloos begraven lijk van korporaal Vos gevonden. Na lange verhoren gaf de zwerver toe de korporaal, die daar tegen de avond niets vermoedend voorbij fietste op weg naar zijn kazerne, met een knuppel te hebben doodgeslagen, om diens persoonlijke bezittingen, de fiets, wat etenswaar en een paar losse guldens. De moordenaar werd later door de rechtbank tot 15 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Inspecteur Kruysdijk heeft niet zo lang de touwtjes van de Edese politie in handen gehad; op 13 sept. 1923 nam hij afscheid van het corps om over te gaan naar de provinciale verkeersinspectie en verhuisde naar Arnhem. Nog wel aardig te vermelden dat hij later weer naar Ede terugkeerde en na de bevrijding hier de eerste autorijschool vestigde.

Als zijn opvolger werd de heer Hulsman benoemd, die later, in 1931, mede door de constante groei van het corps, de rang van commissaris kreeg. Het aantal politiemensen steeg nu snel; om nog eens wat namen te noemen, zonder volledig te zijn: P. Zeven, hoofdagent-rechercheur; F.J. Gossink, agent 1e-klasse; H. Petersen v. Nijenhof; G.J. Lieftinck; G. v.d. Steeg; J. Bakker; H. Bitter, later naar Wekerom vertrokken; G. v. Hoeflaken; H.A. Krevel; G.J. Schuurhuis; H. v. Beek en H. v.d. Brink. Dus in het begin van de twintiger jaren al een behoorlijk corps, maar nog niet zo groot of iedereen kende hen bij naam en toenaam. Het ging er nog gemoedelijk naar toe op dat kleine politiebureau. Op Oudejaarsavond werd de dienstdoende mannen een borreltje geschonken, waarbij slager v. Deutekom, vlak naast het bureau, voor een hartig hapje zorgde. Ook hun optreden was nog geheel in de dorpstrant, waarbij zij het voordeel bezaten dat destijds alleen hun uniform al een heilig ontzag inboezemde.

De tijd dat autorijden moeilijk was.

De meeste rondes werden gelopen, terwijl voor langere afstanden de dienstfiets gebruikt werd. Alleen de inspecteur beschikte over een auto; bovendien stond er voor dringende

gevallen een motorrijwiel achter de hand, maar slechts een paar agenten konden dat geval berijden. Het ging allemaal nog niet zo gehaast, als men weet dat in 1921 de maximum snelheid, in de kom van het dorp, voor motorrijtuigen 10 km per uur bedroeg. Toch kwamen enkele jaren later al klachten over het toenemend verkeer in de straten van Ede. Het van ouds vertrouwde vervoer met paard en wagen, werd verdrongen door de opkomende auto, aanvankelijk door vele dorpelingen beschouwd als een uitvinding van de duivel zelf. Ook de vrachtauto's veroverden hun plaats, waarbij men moet bedenken dat er nog geen rijksweg om Ede liep, maar al het doorgaande verkeer uit de richtingen Arnhem en Wageningen dwars door het dorp moest om dat via Amsterdamseweg weer te verlaten.

Vooraf de Arnhemsestraatweg af, een behoorlijke helling met aan het einde de bocht naar de Grotestraat was voor vele chauffeurs, die - figuurlijk gesproken - nog in de kinderschoenen stonden, een zware opgave. Soms te moeilijk en kwam de wagen tegen de zware kastanjeboom, die midden in het kruispunt stond, met een schok tot stilstand. Of, wat ook gebeurd is, de boom werd weliswaar gemist, maar de auto reed café Romijn binnen, dat op de hoek van de Nieuwe Stations-

straat stond. Dus werden een paar agenten opgeleid om op de drukke uren daar het verkeer te regelen, onder leiding van agent J. Bakker. Deze kwam uit Amsterdam en had daar de nodige ervaring op dit gebied opgedaan. Genoemde politie-man was hier al spoedig populair; hij had vlotte manieren en was altijd opgewekt. Verscheidene mensen noemden hem joviaal "Ome Jan", wat hij nog leuk vond ook. Al spoedig na zijn komst werd hij lid van de Edese pluimveevereniging, waarvan jarenlang als bestuurslid. Zijn lievelingsdeuntje "Diender, o diender regel het verkeer", kon hij nu in Ede in praktijk brengen.

De verkeerspost Maandereind - Grotestraat en Arnh.straatweg - Nw. Stationsstraat, bleek echter een lastig punt, want hoe de dienstdoende man zich opstelde, van één zijde werd zijn uitzicht altijd belemmerd door de machtige boom. Vooral als Petersen van Nijenhof - een lange naam die maar weinigen bekend was, iedereen noemde hem kortweg Nijhof - er stond, kon het wel eens uit de hand lopen. Deze deed alles op een rustige en kalme manier, een dorpsagent waardig en had zo zijn eigen opvattingen. Het kwam voor dat eer hij de met een zwart-witte manchet omringde arm goed en wel omhoog had om het stopteken te geven, de auto hem al

voorbij stoof. Boos keek hij dan de overtreder na, om op hetzelfde ogenblik bijna van de sokken te worden gereden door een wagen uit een andere richting die hij, en door de boom en zijn verontwaardiging, in het geheel niet gezien had.

Mevrouw doet mee.

Na de inspecteur was de heer Zeven als hoofd-agent-rechercheur de belangrijkste man van het corps; hij bracht jonge agenten, van vooropleiding was nog weinig sprake, de nodige wetskennis bij en leidde de verschillende onderzoeken. Moest soms een lid van het andere geslacht gefouilleerd worden, wat door hem moeilijk kon geschieden, dan loste hij dit simpelweg op door zijn vrouw te laten halen en haar met dit karweitje te belasten. Ook in het burgerlijk leven maakte hij zich verdienstelijk door jarenlang als bestuurslid zijn krachten te geven aan de coöperatieve winkel "De Toekomst".

De meeste van genoemde agenten zie ik nog lopen: de ernstige Versteeg, die een moeilijk leven had door de slechte gezondheid van zijn vrouw; H. v. Beek, die aan de Lunterseweg hoek Doesburgerdijk woonde, vanwaar hij de omgeving terdege in de gaten hield; de kleine parmantige Schuurhuis, waarvoor echter de grootste vech-

tersbazen respect opbrachten; Bitter, die zo fier voorop kon lopen als het Edese Fanfarecorps een mars door het dorp maakte, om het daar even bij te laten. Een ieder van hen had nu eenmaal zijn eigen manier van optreden. Zo was er één die de vaste gewoonte had op woensdagavond, de vrije avond van de dienstmeisjes, in zijn ronde de Paasberg te betrekken. In die tijd vormde deze Paasberg met dichte bosjes, slingerpaden en talrijke banken, een ideaal oord voor vrijende paartjes. Bemerkte de agent op donkere avonden dat een bank bezet was, dan naderde hij behoedzaam om daarna onverwachts een sterke zaklamp aan te knippen. Even liet hij de stralen over het geschrokken paartje glijden, om - nadat hij hen herkend had - rustig te zeggen: "In orde hoor" en verder te wandelen. Dit was geen directe nieuwsgierigheid van de man, maar zijn standpunt luidde: als goed agent moet je van het doen en laten der burgers op de hoogte blijven en in dit licht bekeken, kon het nooit kwaad als je wist wie met wie ging.

Partijdig gezag.

In het park zorgde politieman v.d. Brink voor handhaving van het gezag en met ere. Hij was een voorbeeld van tact en geduld, kon

goed met de mensen daar overweg, maar had één gebrek: hij was een enthousiast voetballiefhebber. Nu zou men dat in het toendertijd zo weinig sportminded Ede eerder als een deugd moeten beschouwen, maar juist op dit terrein verloor hij zijn objectiviteit. Hij was nl. een fervent aanhanger van de v.v. "Ede" en alleen die vereniging was goed in zijn ogen. Nu begon in de tweede helft der twintiger jaren een kleine club "Edese Boys" in het oude Ede een beetje vaste voet te krijgen. Een doorn in het oog van de agent, die wat de voetballende jeugd betrof, soms onredelijk werd. Voor een kleine overtreding zou hij geen enkel "Ede"-lid een bekeuring geven, maar voor eenzelfde feit een voetballer uit het dorp maar al te graag.

Soms op het kleinzielige af, zoals de toenmalige secretaris van "Edese Boys", W. Jansen eens tot zijn nadeel ondervond. Jansen dreef een oliehandel en reed met hit en kar langs de klanten om zijn waar af te leveren. Op een goede, eigenlijk voor hem kwade morgen, had hij het Park afgevent en reed opgewekt over de Stationsweg naar huis. Juist ter hoogte van de kazernepoort kwam v.d. Brink aanfietsen. Zodra hij Jansen zag, gaf hij een stop-teken en beduidde hem zoveel mogelijk rechts van de weg te gaan staan. Deze gaf daaraan netjes ge-

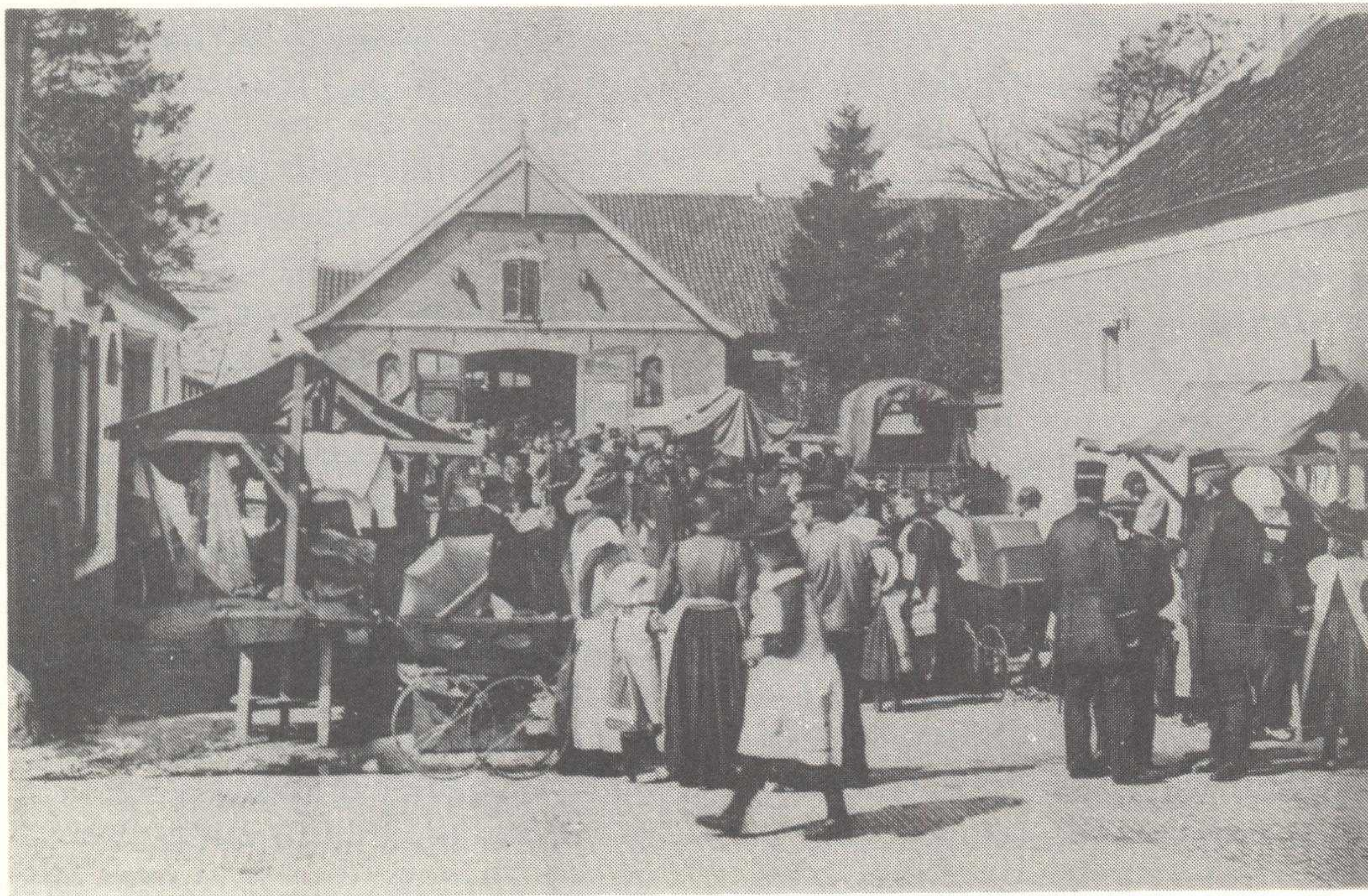
volg en vroeg verwonderd: "Wat is er aan de hand, v.d. Brink?"

"Inspectie van wagen, tuig en paard, dat is aan wettelijke voorschriften gebonden", klonk het ambtelijk. "Ga je gang, dat is wel in orde", meende Jansen.

De agent begon een nauwgezet onderzoek, zocht naar gebreken, maar vond niets. Koppig begon hij aan een tweede ronde, waardoor de aangehoudene ongeduldig werd en vroeg hoe lang dat grapje zou duren. "Geduld man, dat maak ik uit", was het antwoord en onvermoeid werd de inspectie voortgezet. Na een twintig minuten kon Jansen zich niet langer beheersen en viel uit:

"Nou is het welletjes, als je niet opkrast, rij ik door". Om zijn woorden kracht bij te zetten, liet hij er een stevige vloek op volgen, die hij beter had kunnen inslikken. Want prompt reageerde v.d. Brink: "Ho, man, nou heb ik je, je krijgt een proces-verbaal van mij wegens vloeken op de openbare weg. En Willem Jansen kreeg een bekeuring, waarna hij bij het wegrijden de po-

Tot besluit nog een oude opname van de vroegere markt bij de Posthoorn, waar de politieman Kraayenbrink en Gossink een oogje in het zeil houden.

litieman woedend deze merkwaardige woorden toevoegde: "Man, als je wist wat ik van je dacht, vrat je je eigen op".
Helaas is v.d. Brink, die ondanks

zijn zwak voor de v.v. "Ede, toch een goed politiemann was, samen met zijn vrouw bij het bombardement op de Parkweg 17 sept. 1944, om het leven gekomen.

AANWINSTEN

In de afgelopen maanden is het museum weer een aantal voorwerpen rijker geworden. Met een tweetal geschenken werd weer een stukje geschiedenis aan het verleden ontfutseld. Zo schonk de heer Teunissen uit Ede een ingelijste foto van het huisje van Wanders bij de ingang van het Edese bos. De foto heeft vroeger in het afgebrande café De Korenbloem gehangen. De kunstschilder/restaurateur Brolsma, sinds 1950 in Ede woonachtig, bedacht het museum met een olie- verf schilderijtje: een 18de eeuwse vergezicht op Ede, zo ongeveer van de richting Kernhem uit.

Verder heeft het spinnewiel een ware gedaanteverwisseling ondergaan. De heer Drabbe heeft het helemaal gerestaureerd en het pronkt als nooit tevoren in de stijkamer.

Tenslotte kon de verzameling antieke gereedschappen met enkele fraaie exemplaren worden aangevuld. Meer over deze en andere

succesvolle aankopen in een volgend nummer. Gaat u maar vast kijken.

Nieuwe voorzitter museumcommissie

De heer P.B.M. Bolwerk, conservator van het tegelmuseum 'It noflik sté' te Otterlo, is sinds kort voorzitter van de museumcommissie. Hij nam de voorzittershamer over van de heer E. Hendriksen die, zoals hij tevoren had aangekondigd, deze een jaar zou hanteren. Zoals bekend, is de museumcommissie benoemd en geïnstalleerd door het bestuur van Oud-Ede, teneinde van dichtbij zorg te dragen voor het gebeuren in en rond het museum. Behalve de heer Bolwerk maken de heren Van der Pol, prof. dr. Van der Woude, Zuurdeeg en Van Gent deel uit van dit kleine gezelschap. In een adem te noemen is echter een tweede commissie die de eerste technisch bijstaat. Daarin zorgen de heren Hulstein, Jager, Smit en Verhaaf ervoor dat de daad bij het woord gevoegd wordt.

HET BESTUUR VAN DE VERENIGING OUD-EDE

J. de Nooy, Doelenplein 10, Ede, tel. 10690	Voorzitter
Prof. Dr. A.M. v.d. Woude, Kazernelaan 15, Ede, tel. 13093	secretaris
J. Leissner, Middelberglaan 1, Ede, tel. 12737	penningmeester
G.W. Bos, Stationsweg 42, Ede, tel. 10550	2e voorzitter
J. Slot, burgemeester gemeente Ede	
J. Das, Weerdestein 205, Ede, tel. 17052	
P.B.M. Bolwerk, Eikenzoom 10, Otterlo, tel. 08382-626	
M. Wiegeraad, Burg. Prinslaan 55, Ede, tel. 10078	
E. Zuurdeeg, Lunenburg 1, Ede, tel. 17381	

Ereleden:

Mej. A. v.d. Craats
H.M. Oldenhof

Adres museum: Museumplein 7, tel. 17476

Minimum contributie: f 10,-- per jaar, te storten of over te maken op de bankrekening van Oud-Ede bij de Spaarbank voor Ede.

Adreswijzigingen: doorgeven aan Museum Oud-Ede.

De Zandloper staat onder redactie van:

J. van Gent, eindredakteur

J. Das

J.J.G. van der Pol

J. Strijbos en

B.L. Jager.

Redactieadres: Diedenweg 39, Ede, tel. 16794.

Ontwerp omslag: Cees van Rixoord. Druk: AZO, Ede.

De redactie is zeer erkentelijk voor bijdragen aan 'de Zandloper'.

De verantwoordelijkheid voor historische en technische gegevens blijft echter aan de inzenders voorbehouden.

DE SPAARBANK VOOR EDE ANNO 1872

Een eeuw de vertrouwensinstelling

van vele duizenden spaarders.

De Spaarbank ook voor U !

'n Bondsspaarbank, moderne gezinsbank

voor alle bankzaken.

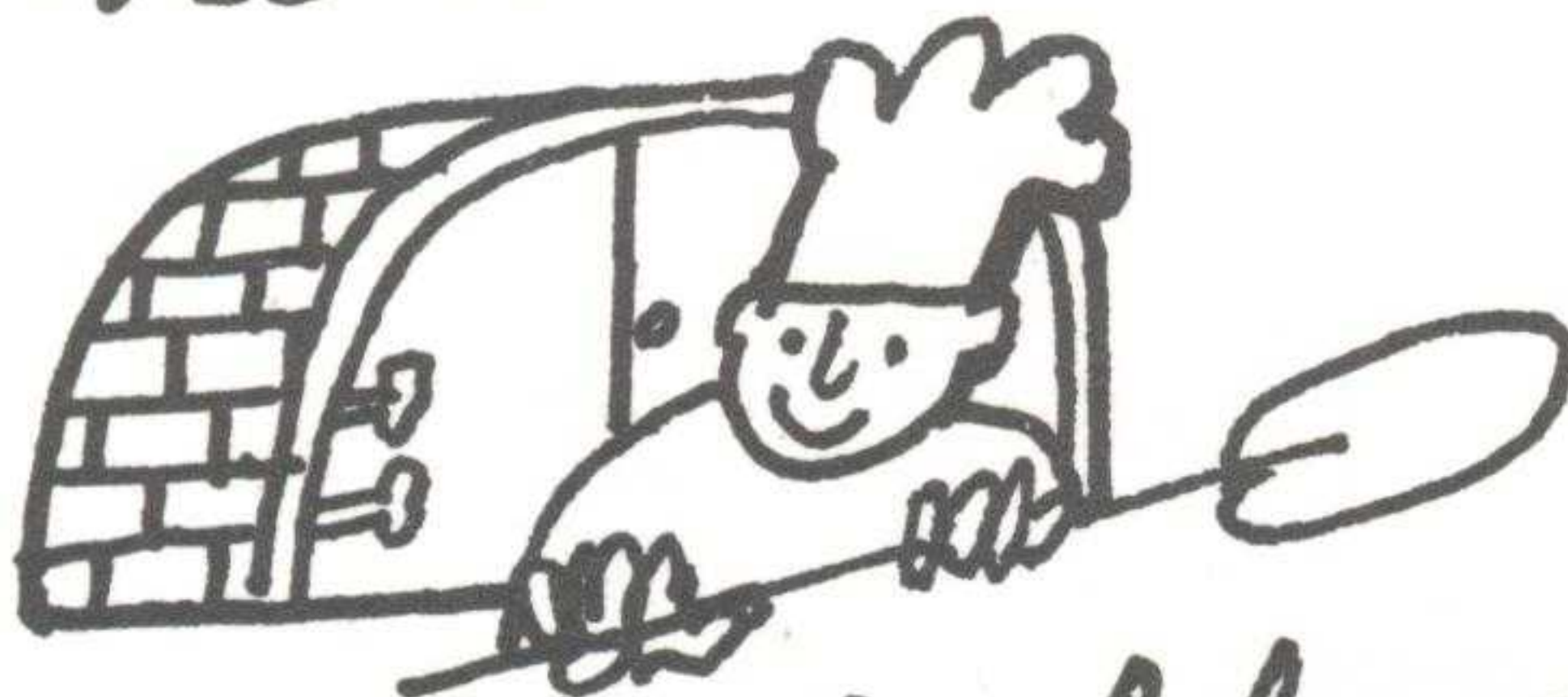

Koffie Thee
bexoek onder-
weg verjaardag
neem maar mee
...koekjes van

Nobo

zijn,
nog maar gerust:
de lekkerste ovenverse koekjes

Hó uit de bakkerij!